

**JEDANAESTA LJETNA ŠKOLA
„MLADI I NASLIJEĐE“ (ISSYH 11)**

28. juli – 10. avgust 2016.

Stolac – Mostar – Sarajevo

Bosna i Hercegovina

Doc. br. : 477B – 2016

Sadržaj

Međunarodni forum Bosna

Karta Bosne i Hercegovine

Sažetak programa

Historijat Međunarodne ljetne škole

O Stocu

Uvod

Radne aktivnosti

Radionica „Zaboravljene vještine“

Obrazovanje

Rekreacija

Sudionici

Smještaj

Ishrana

Naredne aktivnosti

Raspored

Međunarodni forum Bosna

Međunarodni forum Bosna (MFB) je nevladina organizacija koja okuplja pojedince i ustanove iz Bosne i Hercegovine i inozemstva. Naša misija je podržavanje stvaranja harmoničnog i ujedinjenog bosanskohercegovačkog društva, zasnovanog na dijalogu, povjerenju, uvažavanju i najboljim praksama u područjima zaštite ljudskih prava, vladavine prava i demokratije.

Članovi MFB-a vjeruju u

- Bosnu i Hercegovinu kao održivo pluralno društvo u jedinstvenom političkom sistemu,
- Bosnu i Hercegovinu s raskošnim političkom i kulturnom baštinom koja predstavlja najbolje strane evropskog duha.

Vjerujemo da očuvanje i razvoj našeg zajedničkog bosanskog naslijeđa zahtijevaju

- obnovu i učvršćenje povjerenja u cijelome društvu zanosane na
- razvoju nove intelektualne zajednice i novim vidicima posredstvom društvene i političke analize i istraživanja različitosti svih naših tradicija.

MFB tim ciljevima pristupa na dva načina:

- dekonstruiranjem razornih ideologija zasnovanih na zloupotrebi etničnosti, religije i drugih identitetskih i vjerskih sistema radi stvaranja nepoverenja, netolerancije, društvenih napetosti, društvenih isključivanja i sukoba u zemlji i njenom okruženju;
- Razvijanjem i promicanjem nove sinteze za Bosnu i Hercegovinu, zasnovane na viziji društvenog razvoja oslobođenog od straha, neprijateljstva i netolerancije te političkome modelu koji posreduje, a ne pogoršava, suprotstavljenosti.

Upravo zato što Bosna i Hercegovina mora biti održavana kao cjelina, MFB vjeruje da svako progresivno razumijevanje sadašnjih uvjeta zemlje i budućeg razvoja zahtijeva razumljiv i sveobuhvatan pristup koji traži novo shvatanje bosanskog jedinstva i razlika koje uključuju sve sadržaje društva, a naročito one geopolitičke, obrazovne, sadržaje kulturnih i religijskih tradicija i dijaloga, okolišnih i ekoloških uvida, naprednih i informacionih tehnologija, energetskih politika i odgovornog korištenja prirodnih i obnovljivih izvora, rodni pitanja, regionalne saradnje, raspodijeljene pravde, održivog razvoja, vladavine prava, ljudskih prava, socijalne uključenosti, i drugih pitanja koja se odnose na učinkoviti prijelaz Bosne i Hercegovine prema skladnome članstvu u zajednici evropskih država.

Jedan od glavnih načina MFB-a u postizanju svojih ciljeva jest posredstvom organiziranja intelektualnih skupova i pothvata (radionice, paneli, simpoziji, konferencije, javna predavanja, izložbe, unapređenje znanja o Bosni i Hercegovini, itd.) i predstavljanjem značajnih pogleda na kulturu, društvo, učenost i politike koji se odnose na Bosnu i Hercegovinu i njezino mjesto u svijetu preko časopisa Forum Bosnae, radnih dokumenata i MFB-ove internet stranice (<http://www.forumbosna.org>).

MFB osnovan je u Sarajevu 1997. godine. Djeluje preko svojih članova, projekata i s time povezanih pothvata. Sjedište mu je u Sarajevu. Ogranke ima u Banjoj Luci, Mostaru i Tuzli. MFB ima trinaest tematskih/istraživačkih centara za: (1) strategijske studije, (2) obrazovanje, (3) modernu lingvistiku, (4) medije i komunikacije, (5) zaštitu prirodnog naslijeđa, zaštitu kulturnog naslijeđa, (6) studentske programe, (7) teoriju prevođenja, (8) proučavanje historije, (9) regionalnu saradnju, (10) rodne teme, (11) međureligijski dijalog, (12) tehnologije i ekonomski razvoj, (odsjek 1: poduzetništvo i javno/privatno partnerstvo i odsjek 2: tehnologija i informacije) i (13) Centar za interdisciplinarno istraživanje vizuelne kulture.

Karta Bosne i Hercegovine

Sažetak programa

Međunarodni forum Bosna i njegovi partneri imaju zadovoljstvo najaviti održavanje Jedanaeste međunarodne ljetne škole „Mladi i naslijeđe“ u Stocu (Bosna i Hercegovina) u julu i avgustu 2016. godine.

Škola je rezultat praktičnog razvoja tokom niza godina istraživanja o toleranciji, a zasniva se na širokoj mreži partnera, kako pojedinaca tako i organizacija, koji predano rade na društvenoj i kulturnoj obnovi, pomirenju i poštivanju razlika. Njen cilj je pomoći mladima da što bolje shvate i što više cijene različitost i pluralnost svjetskih kultura, osobito onih koje doprinose evropskoj različitosti. Samo tako jedinstvo u različitosti Bosne i Hercegovine, kao model jednog otvorenog društva, može biti priznato, sačuvano i razvijano.

Kroz integrirani dvosedmični program seminara, rada na terenu, praktičnih aktivnosti i večeri posvećenih rekreaciji sudionici će moći dobiti stručna objašnjenja i steći praktično iskustvo vezano za tradicionalne zanate i osnovne vještine, graditeljsko naslijeđe, održive načine života i očuvanje životne sredine. Sudionici će, pored toga, biti motivirani da porazmisle o mogućim načinima izgradnje i održavanja društveno kohezivnih ali suštinski otvorenih zajednica, kao i o važnosti kombiniranja različitosti sa snažnim korjenima u lokalnom naslijeđu.

Osoblje škole čine domaći i gostujući stručnjaci za promicanje kulturnog i religijskog dijaloga, za specifična područja u oblasti očuvanja i promicanja naslijeđa, tradicionalnih zanata i tehnika te stručnjaci za srodne oblasti, kao i pomoćno osoblje. Škola može ugostiti najviše 30 mladih sudionika iz Bosne i Hercegovine, drugih evropskih zemalja i ostalih dijelova svijeta. Takav internacionalni sastav osigurava veoma živ susret između pripadnika različitih kultura.

Ovogodišnju školu zajednički organiziraju Međunarodni forum Bosna i švedska općina Kungälv u saradnji sa Forumom mladih Stolac, Udruženjem za obnovu građanskog povjerenja u općini Stolac, Odredom izviđača „Stari grad“ Sarajevo. Posebna pažnja posvetit će se stvaranju i održavanju otvorenih vidova identiteta u uslovima evropske integracije i globalizacije. Škola će organizirati seminare i radionice o pitanjima kulturnog dijaloga, složenim uzajamnim odnosima između kultura te uzrocima i posljedicama sukoba koji ciljaju na kulturne i religijske razlike.

S obzirom na to da predstavlja forum za istraživanje određenih aspekata tradicionalne kulture na samom izvoru, škola nudi i praktične radionice posvećene zaboravljenim vještinama.

Rad na terenu fokusirat će se na obnovu i sanaciju oštećenog stolačkog kulturnog i prirodnog naslijeđa, uz brojne posjete lokacijama od interesa na jadranskoj obali i u priobalju.

Historijat Međunarodne ljetne škole „Mladi i naslijeđe“

Prva međunarodna ljetna škola „Mladi i naslijeđe“ održana je 2006. godine (od 23. jula do 9. avgusta) i predstavljala je jedinstven događaj s osamdeset mladih sudionika iz sedam zemalja smještenih u šatorskom naselju. Zahvaljujući uspjehu tog programa, organizatori i sudionici posvetili su se razvoju projekta kao dugoročnog godišnjeg okupljanja mladih. Od tada se škola organizira svake godine krajem jula i početkom avgusta no u značajno manjem obimu, s približno 20 do 30 sudionika iz niza različitih zemalja.

Početne škole služile su se praktičnim primjerima saradnje među kulturama kako bi ponovno uspostavile naslijeđe kao sredstvo za borbu protiv segregacije, diskriminacije i razdvajanja. Time se podstaklo lokalno učešće u ponovnoj izgradnji ratom uništenog stolačkog kulturnog naslijeđa, uključujući i neke od najdragocjenijih bisera tradicionalnog bosanskoga graditeljstva.

Greblje Poljuba i Bokulja tokom radova na konzervaciji

Tako su prve tri škole sadržavale značajne elemente javnih radova, uključujući i sanaciju džamije na ćupriji iz 16. stoljeća, džamije i škole u Uzinovićima, pravoslavnog greblja Poljuba, čišćenje starih grebalja na Gorici i Bokulji, radove na raščišćavanju i konzervaciji na lokaciji Podgradske mlinice te čišćenje korita rijeke Bregave, pod nadzorom stručnjaka za konzervaciju.

Ćuprijska džamija u Stocu: prije razaranja, nakon potpunog uništenja, tokom obnove i nakon obnove.

Jedna od glavnih komponenti bila je obnova starih zdanja koja će služiti kao javni objekti. Prve tri škole sanirale su Podgradski konak i Vakuf Hadži-Junuzage Mehmedbašića. Radovi na obnovi podrazumijevali su sve aspekte ponovne izgradnje pod nadzorom stručnjaka za konzervaciju i restauraciju.

Kao rezultat tih aktivnosti, kuća Hadži-Junuzage Mehmedbašića određena je kao Međunarodni centar mladih za kulturno naslijeđe i obrazovanje, dok je Podgradski konak sada Centar za ljudska prava Foruma mladih Stolac.

Podgradski konak prije i nakon uništenja te nakon obnove kao Centar za ljudska prava

Pored javnih radova, te su škole organizirale predavanja, seminare i radionice na temu religijskog i kulturnog suživota i obnove.

Kao i prve tri škole, i četvrta, peta, šesta, sedma i osma škola podrazumijevala je materijalnu obnovu, s tim što je pažnja preusmjerena s javnih objekata na objekte

za smještaj same škole. Radovi u periodu 2009.-2011. fokusirali su se na kuću iz 17. stoljeća i njen kompleks bašči i avlija u stolačkom naselju Uzinovići, koja je sada Prva kuća međunarodnog dijaloga i pomirenja (HIDR 1, vidi slike dolje). Kuća je u potpunosti obnovljena i restaurirana u skladu s najstrožijim smjernicama za konzervaciju nacionalnih spomenika, uključujući i primjenu tradicionalnih načina obrade kamena, drveta i stolarije. Kuća je u potpunosti stavljena u funkciju na vrijeme za održavanje naredne škole 2012. godine. Objekat je u vlasništvu Međunarodnog foruma Bosna, a koristi se za aktivnosti u sklopu škole i druge aktivnosti Foruma Bosna tokom godine. U 2014. godini u bašči je izgrađen i dodatni otvoreni prostor za obrazovne aktivnosti.

Poduzete su i aktivnosti sanacije na još dvije kuće iz 17. stoljeća u Uzinovićima, HIDR 2 i 3, od kojih jedna pripada Forumu Bosna dok će se druga dati u dugoročni najam. Nastavljeni su radovi na preliminarnoj sanaciji Podgradske mlinice, zvaničnom nacionalnom spomeniku u centru stolačke čaršije, za čije je korištenje nakon restauracije Međunarodni forum Bosna dobio odobrenje od nadležnih vlasti.

Nakon prve tri, u sklopu 4., 5., 6., 7., 8., 9. i 10. škole nastavljeno je održavanje predavanja i seminara, a pridodate su i radionice na kojima su sudionici mogli steći osnovne vještine iz rezbarenja drveta, uvezivanja knjiga, bakroreza i kovanja metala, tkanja ćilima i klesanja kamena, uz još brojne dodatne aktivnosti. Plodovi njihovog rada iskorišteni su za ukrašavanje i opremanje kuće HIDR 1, a u sklopu tekućih radova ugrađuju se i u kuće HIDR 2 i 3.

O Stocu

Stolac se nalazi u južnom dijelu Bosne i Hercegovine, 130 kilometara od Sarajeva, 30 kilometara od jadranske obale, a 100 kilometara od Dubrovnika. Smješten je na stjecištu dviju dolina, gdje kroz jednu od njih od istoka ka zapadu protiče rijeka Bregava. U julu i avgustu stolačka regija domaćin je svojevrsnog festivala smokve, a raduje se i sazrijevanju grožđa, karpuze i pipuna.

Kroz čitavu svoju historiju Stolac je bio jedan otvoren grad poznat po svome bogatom kulturnom naslijeđu koje datira još iz paleolitskog doba. Drevni putevi vode od ilirskih utvrda i rimskih naselja, prolaze pokraj srednjovjekovnih spomenika, a dovode do suživota kršćanske, muslimanske i jevrejske kulture. Sve do rata protiv Bosne i Hercegovine u periodu

1992.-1995. Stolac je predstavljao jedno tipično pluralno društvo. Grad je, u velikoj mjeri usljed utjecaja snaga izvana, pretrpio značajnu štetu, uništen je ogroman dio njegovog naslijeđa, a veliki dio njegovog stanovništva je protjeran. Nakon rata Stolac se prihvatio teškog zadatka restauracije i društvene obnove. Ponovno uspostavljanje kulturnog pamćenja i historije od presudnog je značaja za izgradnju njegove budućnosti, no da bi se to postiglo neophodno je izmijeniti mišljenje, stav i ponašanje građana. To, opet, traži međunarodnu pomoć i saradnju.

Uvod

Kao i proteklih godina, program Jedanaeste međunarodne ljetne škole organizira Međunarodni forum Bosna uz podršku Foruma mladih Stolac, Udruženja za obnovu građanskog povjerenja u općini Stolac i Odreda izviđača „Stari grad“ Sarajevo.

Ljetna škola okuplja mlade iz različitih zemalja širom svijeta i pruža im mogućnost da daju svoj doprinos oporavku i obnovi jedne pluralne zajednice razorene ratom i ideološkim predstavama o nepomirljivim razlikama. Suprotstavljajući se aktuelnom poimanju identiteta i razlike, škola jača razvoj građanskog društva zasnovanog na uzajamnoj toleranciji i povjerenju.

Program ima četiri aspekta koji se međusobno dopunjuju:

1. skup usklađenih radnih aktivnosti,
2. niz praktičnih radionica o zanatima i zaboravljenim vještinama,
3. brojne obrazovne aktivnosti, i
4. rekreativni aspekt za neformalno druženje i kulturne susrete.

Aktivnosti Škole odvijat će se u tri objekta restaurirana tokom ljetnih škola organiziranih proteklih godina – Podgradskog konaka, Kuće međunarodnog dijaloga i pomirenja 1, uz korištenje očišćenog prostora Kuće međunarodnog dijaloga i pomirenja 2 i 3.

1. Radne aktivnosti

Radne aktivnosti imaju središnju ulogu u zamisli koja stoji iza škole. Cilj škole jeste motivirati društveni angažman i uspostaviti pomirenje kombiniranjem praktičnih aktivnosti s različitim vrstama žive rasprave. Uz to ide i jedan poseban osjećaj uspješno završenog zadatka jer se teme koje se razmatraju u apstraktnom ili historijskom smislu u praksi pretaču u konkretnu obnovu historijskog blaga i stvaranje nečeg potpuno novog uz primjenu tradicionalnih metoda. Taj dojam još je jači usljed spoznaje da će rezultati grupnog rada biti od koristi za zajednicu, što vraća osjećaj kontinuiteta, a modernosti daje korijene u prošlosti.

Škole organizirane proteklih godina podrazumijevale su i obnovu brojnih historijskih objekata u Stocu, čišćenje korita rijeke Bregave, uređenje

Vakuf Hadži-Junuzage Mehmedbašića – Međunarodni centar mladih za kulturno naslijeđe i obrazovanje tokom i nakon obnove

gradskih parkova i zaštitu lokalnog prirodnog naslijeđa. Sudionici su veoma aktivno radili na obnovi Podgradskog konaka, Vakufa Hadži-Junuzage Mehmedbašića, tradicionalnog stambenog kompleksa iz 17. stoljeća u Bradama, i tri kuće iz 17. stoljeća u Uzinovićima, kao i brojnih džamija, grebalja i drugih javnih objekata. Aktivnosti na restauraciji podrazumijevale su sve njene aspekte, od podizanja zidova do postavljanja krovova i završnih radova, a sve to pod nadzorom profesionalnih konzervatora i restauratora. Kao rezultat tih aktivnosti, kuća Hadži-Junuzage Mehmedbašića sada je Međunarodni centar mladih za kulturno naslijeđe i obrazovanje, dok je Podgradski konak sada Centar za ljudska prava Foruma mladih Stolac. Jedna od kuća u Uzinovićima već se koristi kao Prva kuća međunarodnog dijaloga i pomirenja (HIDR 1). Sanacija drugih dviju kuća u Uzinovićima još je u toku, a po njenom okončanju one će postati kuće HIDR 2 i HIDR 3. Pojediniosti o tim projektima mogu se naći na www.forumbosna.org

HIDR 1 prije i nakon obnove

Škola 2016. sudionike će uključiti u čitav niz konzervatorskih poslova kroz koje će naučiti osnove odgovorne konzervacije i obnove.

Konačna odluka o tome na kojim će projektima sudionici raditi ovisi o dogovoru s lokalnim vlastima. Sve aktivnosti na obnovi uključuju i odgovarajuću popratnu tehničku

dokumentaciju, a poduzimaju se pod nadzorom konzervatora koje ovlasti Komisija za očuvanje nacionalnih spomenika. Radne aktivnosti predviđene su na sljedećim lokacijama:

1. Priprema lokacije i radovi na obnovi duž korita rijeke Bregave, a osobito na lokaciji Podgradske mlinice
2. Nastavak sanacije kuća HIDR 2 i HIDR 3.

Svaka radna grupa imat će od 5 do 7 članova, uključujući i vođu grupe. Takav se format pokazao uspješnim u prethodnim godinama. Kako bi se podržala otvorenost i stimuliralo interkulturalno ponašanje, mladi i odrasli žitelji Stoca bit će pozvani da se pridruže radnim aktivnostima.

2. Radionice „Zaboravljene vještine“

Radne aktivnosti prate i praktične radionice koje sudionicima nude neposredan kontakt s tradicionalnim zanatima i zaboravljenim vještinama. Te radionice sudionicima pomažu da se na visoko profesionalan način povežu s tkivom prošlosti kao doživljenim iskustvom. Sudionici će se upoznati s prirodom zanata odnosno vještina, načinom na koji su činili dio društvenog života i na koji su bili prožeti simbolima tradicionalnog vidika. Sudionici kroz to uče ne samo

Sudionici i voditelji radionica vrijedno rade na radionicama „Zaboravljene vještine“

osnovne vještine određenog zanata nego i kako iznutra „čitati“ svoje vlastito kulturno naslijeđe i naslijeđe drugih te kako njime obogatiti sopstveni život. U proteklim godinama sudionici su rezbarili sehare, namještaj i vrata i tkali ćilime kojima će se opremiti kuće čija je restauracija u toku. Drugi sudionici pružili su prijeko potrebnu pomoć u prikupljanju časopisa

i arhivske građe o lokalnoj stolačkoj historiji.

Ćilim i rezbarena sehara koje su izradili sudionici radionica za rezbarenje i tkanje

Skup praktičnih radionica odnosno radionica za učenje kroz praksu proširen je za 2016. godinu. Škola će ponuditi sljedeće radionice, ovisno o interesovanju sudionika: Deveta stolačka drvorezbarska radionica, Treća

stolačka kovačka radionica, Osmo radionica javnih radova na Podgradskoj mlinici, Druga stolačka kamenoklesarska radionica, Treća stolačka radionica umjetničke obrade kamena, Treća radionica kuća HIDR 2 i Treća radionica vernakularnog naslijeđa.

Aktivnosti predviđene za ovu godinu uključuju i Treći tečaj streličarstva i sokolarstva.

Pomenute radionice imat će i natjecateljski aspekt pa će učesnicima biti dodijeljene nagrade za kreativnost. Svaka radionica trajat će pet dana. Sudionici će imati mogućnost sudjelovati u dvije radionice i time doprinijeti oživljavanju dviju zaboravljenih vještina.

3. Obrazovanje

Čitav jedan niz nešto formalnijih obrazovnih aktivnosti dopunit će praktični aspekt škole. Te će aktivnosti podrazumijevati predavanja, seminare i rasprave o različitim aspektima savremenog svijeta, kulturnog naslijeđa, izvora sukoba i zloupotrebe religijskog i etničkog identiteta, o međureligijskom i interkulturalnom dijalogu i toleranciji, demokratskoj pluralnosti i društvenoj koheziji te o načinima na koje presudni susret s prošlošću može unaprijediti moderni način života. Neka od tih predavanja bit će organizirana kao sudjelovanje u radu Međunarodne konferencije o jedinstvu i razlikama u Evropi, koju

trenutno u Mostaru priprema Međunarodni forum Bosna. Sudionici će se upoznati s tradicionalističkim, antropološkim, ekološkim, okolišnim i konzervatorskim pristupom ponovnom uspostavljanju *umijeća življenja*. Konkretno govoreći, razmotrit će potrebu za pamćenjem te pravičnim i uravnoteženim obilježavanjem nepravde u svrhu pomirenja i suživota kao dijela uravnoteženog života u pluralnom društvu. Posebna pažnja posvetit će se uspostavljanju ravnoteže između lične, grupne i institucionalne odgovornosti za društvenu nepravdu i za obnovu društva.

Radionice će voditiiskusni aktivisti i pripadnici akademske zajednice. Među njima su proteklih godina bili predani pripadnici akademskih krugova iz Sarajeva, Francuske, Irske, Velike Britanije, Sjedinjenih Američkih Država, kao i vodeći članovi organizacija za ljudska prava iz Bosne, Hrvatske, Srbije i Velike Britanije.

Spisak tema se još uvijek upotpunjuje. Proteklih godina neke od tema bile su sljedeće:

- Kulturno pamćenje: upoznavanje s lokacijama pamćenja i usmene tradicije
- Čitanje kulturnog naslijeđa: o simbolizmu i društvenom smislu
- Simbolizam svakodnevnog života: dom i grad kao ritualni prostor i sporni prostor
- Sporna baština: očuvanje i obnova kulturnog naslijeđa u Bosni i Hercegovini
- Dekonstrukcija kulturne pluralnosti: hibridnost i inovacije
- Dekonstrukcija religijske pluralnosti: pronalaženje zajedničkog i utvrđivanje različitog
- Religija i nasilje: izvori pluralizma unutar religijskih tradicija
- Religija i znanost: neki religijski korijeni humanizma i ateizma
- Religija i društvena struktura: monoteizam u doba mreža
- Tolerancija naspram trpljenja: načini susreta s Drugim
- Ko je u pravu? Istina i pravda nasuprot perspektivizmu u historiji i naslijeđu
- Dekonstrukcija etničke čistote: pronalaženje manjine u svakome od nas
- Ekološko življenje: postati dio vlastite životne sredine
- Okolišna etika
- Lokalne tradicije hodočašća

Na taj će način mladi sudionici dobiti priliku da steknu bolje razumijevanje i primijene toleranciju u raspravi te priliku da, istovremeno, steknu dublje razumijevanje vlastitog porijekla kroz razgovor i solidarnost s drugima. Obrazovna komponenta također će ponuditi filmove, posjete određenim lokacijama i izložbe.

4. Rekreacija

Rekreativne aktivnosti sastavni su dio programa ljetne škole. One uključuju čitanje poezije, ples i muziku, a predstavljaju nastavak obrazovnog aspekta programa kojim se promiču zajedništvo i suosjećanje. Bit će organizirane i radionice streličarstva i sokolarstva zasnovane na uspješnim rezultatima tih aktivnosti iz prošle godine. Sudionici će imati priliku da iznesu vlastite sugestije, a njihova će kreativnost biti nagrađena.

Kao i prethodnih godina, planirani su i brojni izleti za koje će prijevoz biti organiziran. Nepotvrđeni spisak izleta uključuje sljedeće:

- Neum (bosansko primorsko odmaralište),
- Međugorje, Mostar, Blagaj, Sarajevo,
- Žitomislići, Počitelj,
- Trebinje.

Sudionici

Sudionici Jedanaeste međunarodne ljetne škole „Mladi i naslijeđe“ bit će odabrani na osnovu javnog poziva koji će se objaviti u januaru 2016. Prijaviti se mogu mladi između 17 i 28 godina starosti. Svi kandidati moraju popuniti prijavu u prilogu ovog dokumenta. Ukupni broj sudionika ne može preći 30.

Sudionici sami snose troškove prijevoza do Stoca.

Svi troškovi hrane, smještaja i sudjelovanja u programima osigurani su za studente na osnovi njihove pristupnice i uplate odgovarajućeg iznosa od 450 eura. Pojednost u vezi s tim zainteresirani mogu dobiti u direktnom kontaktu.

U slučaju da jasno potvrde nedostatak sredstava, sudionici se mogu prijaviti za stipendiju, a mi ćemo uraditi sve što je u našoj moći da im izađemo u susret.

Roka za predaju prijave je 30. juni 2016.

Smještaj

Kao i prethodnih godina, sudionici će biti smješteni na četiri različite lokacije:

1. Hostel Orhideja (5 soba),
2. Locco bar (3 sobe),
3. Podgradski konak, (2 četverokrevetne sobe),
4. Kuća međunarodnog dijaloga i pomirenja (3 trokrevetne sobe).

Ishrana

Obroci su zajednički i, ukoliko mogućnosti dozvole, pripremat će ih profesionalni kuhar uz pomoć radnih grupa koje će se smjenjivati, a servirat će se na lokalitetu kuće HIDR. Ukoliko pomenuti kapaciteti ne budu spremni na vrijeme, dostava obroka bit će ugovorena s jednim lokalnim restoranom, kao što je to bio slučaj prethodnih godina. Za izlete će biti obezbijeđeni lanč-paketi

Naredne aktivnosti

Od sudionika Međunarodne ljetne škole očekuje se da izgrade dugotrajna prijateljstva, za koja se nadamo da će se vremenom produbljivati kako sudionici budu učestvovali u sličnim

pothvatima širom svijeta. Organizatori vjeruju da se cjelokupan program može proširiti i razviti kao značajan doprinos razradi novih pristupa, izgradnji tolerancije te boljem razumijevanju među ljudima iz različitih kultura i religija. Provedba programa Škole iskoristit će se kako bi se ispitale mogućnosti i prikile za njen budući razvoj.

DODATAK 1

Podgradska mlinica

Kao i mnogi drugi bosanski gradovi, i Stolac je izgrađen na rijeci, koja je kroz historiju predstavljala ne samo izvor vode za piće i navodnjavanje nego i za pokretanje raznih mlinica, što je dio jednog općenitijeg sistema maksimalnog iskorištavanja rijeke za unapređenje života i privrede jedne zajednice (npr. putem izgradnje kanala paralelno s tokom rijeke voda je dovođena do kuća u gradu i usmjeravana prema velikim kupalištima).

Na gradskom dijelu toka rijeke Bregave nalazi se četrnaest starih kamenih mlinica. Mlinice su se koristile kao izvor energije za čitav niz različitih aktivnosti, od bijeljenja tkanine do mljevenja žitarica. Tokom posljednjih nekoliko dekada mlinice su znatno oronule, a u nekoliko slučajeva gornja struktura im se urušila ili nestala ili su im žljebovi i jazovi zabetonirani.

Mlinice u načelu predstavljaju javnu imovinu, ali se pravo korištenja tradicionalno dodjeljivalo onima koji su plaćali za njihovo održavanje i pružali usluge gradskom stanovništvu.

Tokom proteklih sedam godina Međunarodni forum Bosna je u sklopu svoje Međunarodne ljetne škole „Mladi i naslijeđe“ poduzeo brojne radne aktivnosti tokom kojih su mladi sudionici čistili i raščišćavali dijelove obale i učestvovali u preliminarnim radovima na čišćenju starih riječnih spomenika. U posljednjih nekoliko godina pažnja je usmjerena na Podgradsku mlinicu. Mlinica je oštećena u značajnoj mjeri, zidovi su joj bili potpuno nestali, a žljebovi i jazovi zabetonirani, tako da nestao gotovo svaki trag tog spomenika. Zahvaljujući predanom radu naših volontera beton i otpad je očišćen, a nešto od preostalih zidova i dijelovi konstrukcije su konzervirani, dok je okolno riječno područje raščišćeno i vraćeno u zdravo prirodno stanje. Prošle godine je, u znak priznanja za poduzete aktivnosti, Vlada Federacije Bosne i Hercegovine pravo korištenja mlinice dodijelila Međunarodnom forumu Bosna. Podnesen je i zahtjev za izdavanje dozvole za punu obnovu mlinice, u njenom izvornom obliku no uz odgovarajuću prilagodbu kojom bi se omogućilo korištenje tog prostora za predavanja, izložbe i druge kulturne aktivnosti.

Plan za 2016. godinu je da volonteri rade na konzerviranju i djelimičnoj obnovi jazova, žljebova i kanala (preživjelih struktura do kojih se došlo nakon uklanjanja betona proteklih godina). Time će se pripremiti teren za ozbiljnije radove na obnovi nakon izdavanja pomenute dozvole.

Stolačke mlinice proglašene su nacionalnim spomenicima.

DODATAK 2

Radionica vernakularnog naslijeđa

Vernakularna arhitektura predstavlja jedan od dragulja stolačke regije i kraških područja južne Bosne općenito. S korijenima koji sežu sve do helenskog perioda, grčkih i rimskih obrazaca naselja i oblika domaće arhitekture (što je u samom korijenu takozvanog mediteranskog tipa kuća), tradicionalni domaći južnobosanski tip kuće i izgled naselja čine jedan sveobuhvatan sistem ljudskog bivstvovanja na kojem se zasnivaju ne samo gradovi i naselja nego i sam pejzaž regiona. On podrazumijeva i široko rasprostranjeno podizanje suhozida u sklopu složenih formi polja, voćnjaka i baštenskih ograda, kao i dobro razrađen sistem njihovog navodnjavanja s kamenim bunarima, bazenima i kanalima. Domaći kamen korišten je i kao osnovni materijal za gradnju kamenih stambenih kompleksa s kućama kamenog krova, kamenim avlijama, pomoćnim objektima, baščama i voćnjacima koji su, skupa s raznim zajedničkim zgradama i objektima – mostovima, dućanima, pijacama, kaldrmisanim ulicama, mlinicama (za mljevenje brašna, valjanje sukna i druge svrhe), kupalištima, gumnima i slično – sačinjavali tipični vid lokalnog naselja. Njihove građevine posjeduju rijetko viđenu eleganciju i ljepotu koja je u izvanrednom skladu sa svojim prirodnim okruženjem i izvanredno humana po svojim dimenzijama. Gotovo da uopće nema elemenata razmetanja i gordosti koji su odlika nekih monumentalnijih tradicija čija je glavna svrha bila legitimizirati društveni poredak zasnovan na razlikama i eksploataciji. To je stoga što je vernakularna arhitektura stolačke regije željela izraziti društveni poredak čiji je ideal bila solidarnost i harmonija s prirodnim i kozmičkim poretkom, a što je izražavala kroz svoju unutarnju harmoniju i diskreciju.

Nažalost, to graditeljsko naslijeđe i njegova uklopljenost u okolni pejzaž pretrpjeli su svojevrsan proces nestanka tokom posljednjeg stoljeća ili čak i više, manjim dijelom zbog modernizacije i promjena koje je ona unijela u tradicionalni način života, a većim dijelom zbog namjernog uništavanja. Time se briše zapis o prošlim ljudskim zajednicama i zamjenjuje svojevrsnom prazninom, što rezultira jednom anti-zajednicom bez normi, vrijednosti i korijena. Jedan od značajnih načina da se ponovo uspostavi osjećaj smislene zajednice i vrati osjećaj ponosa na svoje rodno mjesto jeste da se ponovo povežemo s tradicijama koje su ga oblikovale i obilježile, koje su ga učinile lijepim i koje, ukoliko se ožive i nastave njegovati, mogu biti ne samo temelj lokalnog patriotizma nego i nešto što će privlačiti i druge – bilo turiste ili goste. Ponovno povezivanje sa zajednicama iz prošlosti, u njihovim i pozitivnim i negativnim aspektima, jeste preduslov za ponovnu izgradnju svakog oblika zajednice kako u sadašnjosti tako i u budućnosti.

Ova radionica sastojat će se od tri komponente. Ona će ponuditi uvodna predavanja o vernakularnoj arhitekturi kao općem konceptu, kao i o historijskim oblicima naselja, tipova građevina, metoda gradnje te o odnosu između vidova tradicionalne vernakularne arhitekture i tradicionalnog načina života. Predavanja će podrazumijevati i detaljnu raspravu o značaju očuvanja i konzerviranja takvih građevina kako za obnovu zajednice i njeno vraćanje korijenima tako i za preusmjeravanje zajednice i prema unutra, prema samoj sebi, i prema vani, prema posjetiocima i gostima. Na taj način ono što je specifično za regiju postaje nešto što treba slaviti i dijeliti s drugima. Radionica će također ponuditi praktičan uvod i

podatke o konkretnim građevinama i kompleksima, uključujući i detaljan rad na terenu kroz koji će se istraživati i ispitivati vernakularne forme u prirodi te bolje razumjeti njihova funkcija u tradicionalnom načinu života kroz interakciju s njima. Treći element radionice bit će natjecanje u fotografiji, gdje će timovi sudionika dobiti opremu za fotografiranje sa zadatkom da dokumentiraju vernakularno graditeljsko naslijeđe regije. Timovi će, pod nadzorom i vodstvom stručnjaka, od prikupljenog fotografskog materijala napraviti izložbu vernakularnog graditeljskog naslijeđa regije koja će biti postavljena u Stocu, Mostaru i Sarajevu. Za taj je zadatak neophodno nabaviti profesionalnu fotografsku opremu, koja će potom ostati u vlasništvu Ljetnje škole i koja će se koristiti u narednim godinama.